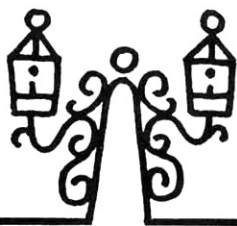

Panu

Vanhassa talossa
kummittelee

Kuumalle linjalle soitettiin ja yhdistivät tänne kesäkolooni. Kas kummaa, miten se tosiaan niin kävi, sillä vaikka minulla onkin puhelinkone (liekö itsensä Bellin rakentama!), ei siinä ole johtoa paria tuumaa enempää.

Kuumalla linjalla puhuttiin Oulun vanhimmasta kivitalosta. Painetussa sanassa kuulutaan väitettävän, että Kaarlenholvi olisi Oulun vanhin kivitalo. Soittaja kuitenkin piti vanhimpänä kivitalonamme ns. Oxenstiernan taloa eli lääninvankilan henkilökunnan vaaleaksi rapattua vanhaa taloa, tiedättehän, siinä vankilanportista vasemmalle. Otin väittämän kopiksi ja sanoin ensi hätään, että molempi parempi.

Kaarlenholvin rakennus on varmasti vanha ja sen pohjakerros ehkäpä hyvinkin jo 1700-luvulla rakennettu. Tontti rakennusvaiheita tutkittaessa kävi kuitenkin niin, että vaikka historiaa kertyi liuskoissa lakien metrikaupalla, niin pohjakerroksen rakentamisaikakohta ei ollut määriteltävissä. Näin myös kirjassessa Kaarlenholvin rakennusomatontti. (Atte Kalajoki, kustantanut Katri Antell Oy). Varmaa on kuitenkin vain se, että nykyinen alakerta oli olemassa 1834 jolloin tontin omisti monitoiminen kauppias ja laivanvarustaja Anders Nylander. Perimätiedon mukaan tässä talossa oli Suomen sodan aikana 1808 sairaala, mikä rohkaisee oletamaan, että kivijalan päällä oli silloin puutalo, joka sitten 1822 paloi. T. Vaaskiven esittämälle oletukselle, että rakennus (alakerta siis) on 1760-luvulta, pitäisi kuitenkin löytyä mustaa valkoiselle. Tatu V. ei sellaista näytä.

Samainen ystävämme Tatu Vaaskivi nimesi vankilan henkilökunnan käytössä jo hänen elinaikanaan olleen em. vanhan kivitalon itsensä valtakunnankansleri Axel Oxenstiernan rakennuttamaksi. Yrjö Mustonen, kertoessaan rakennuksen vaiheista Kalevassa jo vuosia sitten, ei kuitenkaan löytänyt mitään perusteita Vaaskiven väitteelle. Mustosen mukaan tämä entinen kruununvankilan rakennus olisi vuodelta 1778. Sanopa sitten siinä toista tai toista Oulun vanhimmaksi kivitaloksi!

Oulun 1700-luvulla rakennetut kivitalot ovat äkkiä luettelut. Ent. Suomen Pankin talon kellarit ja muurit ovat ensimmäisen kerran valmistuneet 1769 (edesmenneen Assar Snellmanin muistio). Talo rakennettiin tieltävästi Oululle jo silloin luvutun lääninhallituksen tarpeita varten, mutta lääninhallitus asettiinkin sitten 1776 Rysänsaareen. Oulun suurpalossa 1822 rakennus tietyksi vaurioitui pahoin, mutta kunnostettiin. Tuli tuhosi sen uudelleen 1882, mutta muurit jäivät, kuten valokuvista näkyy. Eikö tätä rahatoimikamarin käyttöön siirtynyttä entistä Kivi-Tanelin taloa voisi ruveta kutsumaan Rahakamariksi, kun ehdolla ollut Kivi-Taneli ei kelvannut!

Entä muut 1700-luvun kivitalot? Tuomiokirkko vietti perustellusti 200-vuotisjuhlaa 1977. Tuomiokirkko se tosin on vasta 1900 alkaen, mutta samojen muurien varaan valmistunut Oulun ensimmäinen kivikirkko otettiin käyttöön 1777. Franzénin talon jyrkellä alakerta on pääosiltaan aivan ilmeisesti 1700-luvulta, joiltain osin mene tiedä vanhempi. Tietenkin Tähtitornin kivijalkana palveleva ent. ruutikella-

ri on vielä edellisä vanhempi, mutta hyväksytäänkö se kilpailuun mukaan? Muut vanhat kivitalot ovatkin sitten maan alla, jollei nyt Ynnin puutalon kiyjalka olisi 1700-luvulta. Unohdinko jotain?

Kuumalla linjalla olin kuulevinani sivuääniä, olisikohan ollut vareksia langalla! Ensimmäisenä käsitellyssä kivitalossa muka kummittelisi... Ihan totta! Muistin silloin, että joskus 1971 otsikoin tällä paikalla olleen pakinani: Ootellaan, milloin se ruumis tullee näkyviin...

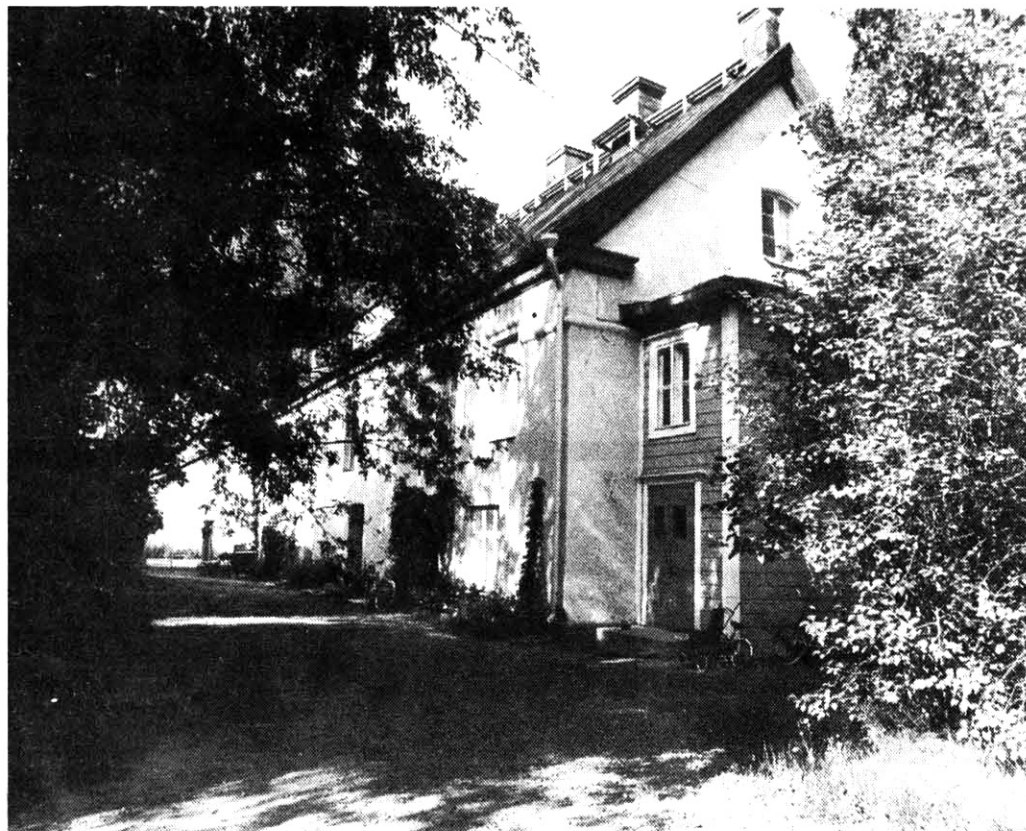
Pakinassa kerroin, mitä kauppaneuvos Viljo Lantto oli vähän aikaisemmin kertonut. Santaholman kivitalona tutuksi tulleen entisen Nylanderin (ym.) talon ja Montinin talon nimellä tunnetun uuden (!) talon välissä olleita vanhoja kellaritiloja raivattaessa oli kauppaneuvoksemme sattunut paikalle ja ruvennut ihmettelemään, kun siinä oli tungosta kuin Tuiran asemalla. Oli kysynyt ja saanut vastaukseksi äskeisen otsikon, että ootellaan... Lainaankin tähän jatkoon suoraan, mutta kun on omaa tekstiäni, en pane lainausmerkkejä.

Lanton kysymykseen oli jostain tullut verkkaisa vastaus: "Ootellaan, että milloin se ruumis tullee näkyviin". Huh! Joku oli työn nähdessä tieninyt kertoa, että se kellari joskus oli ollut vankityrmänä ja että siellä oli tehty murha ja että murhaaja oli kätkenyt urhinsa ruumiin jonnekin tietymättömiin... niin että sieltä se kohta tulee näkyviin, kun vielä kaivetaan, luuranko...

Tavallisesti luotettavalta taholta saamani tiedon mukaan vanhassa talossa ei kuitenkaan kummittele virallisen aukioloaikoina...

Oulu-lehden ikkunasta avautuu näkymä Kaarlenholvin taloon tällaisena. Jotkut pitävät tätä taloa Oulun vanhimpänä kivitalona.

Toisten mielestä taas vanhimman kivitalon arvon ansaitsee ns. Oxenstiernan talo lääninvankilan alueella.